

Pismo japońskie

Japoński system piśmienniczy złożony jest z trzech oddzielnych grup znaków. Największą grupę około 10000 znaków (50000, gdy uwzględni się nie stosowane obecnie znaki historyczne) stanowią znaki pochodzenia chińskiego zwane **kanji**, które zostały wprowadzone w Japonii w IV wieku naszej ery. Pozostałe dwie grupy to powstałe w Japonii sylabariusze (pismo sylabiczne): **hiragana** i **katakana**, stosowane do zapisu fonetycznego i określane jako **kana**.

Każdy z tych sylabariuszy składa się z 46 znaków. Wprawdzie spełniają one oddzielne funkcje ale praktycznie obie kana można stosować zamiennie. Praktycznie każde słowo japońskie może być bez żadnych trudności zapisane za pomocą jednego z tych sylabariuszy. Jednak z powodu istnienia bardzo wielu homofonów, zapis taki byłby bardzo nieczytelny. Dlatego w praktyce znaki wszystkich trzech grup stosowane są jednocześnie. Czasami uzupełniane są one cyframi arabskimi i literami łacińskimi. Tradycyjnie tekst japoński zapisywany jest pionowo, zaczynając od prawego górnego rogu. Innym, powszechnie stosowanym systemem jest zapis poziomy. W tym wypadku tekst zaczyna się w lewym górnym rogu. Czasami oba te style występują obok siebie.

Kanji – Podobnie jak wiele elementów obecnej kultury japońskiej, pismo japońskie zaczęło się od importowanych z Chin znaków kanji. Początki tego procesu datuje się na XVI wiek przed naszą erą, ale przypuszczalnie zaczął się on kilkaset lat wcześniej. Kanji można podzielić na trzy grupy. Pierwszą grupę stanowią kanji - piktografy. Kanji tej grupy są najstarsze i powstały ze stylizowanych rysunków konkretnych przedmiotów. Kanji tego rodzaju jest stosunkowo niewiele, ale bardzo często są one używane jako elementy składowe do tworzenia bardziej skomplikowanych znaków. Drugą grupą to kanji - ideogramy, które reprezentują określone pojęcia abstrakcyjne. Mogą być one złożone tylko z jednego elementu. Najczęściej jednak są one złożone z dwóch lub więcej elementów pierwotnych. Do trzeciej, najliczniejszej grupy należą kanji, które są złożeniami elementów podstawowych, z których jeden, nazywany kluczem, określa obszar znaczeniowy a drugi wymowę danego znaku. W czytaniu kanji, trudność stanowi fakt, że prawie wszystkie kanji mają po kilka czytań, a czasami nawet po kilka znaczeń. Sposób czytania kanji dzieli się na dwie grupy. Jedną grupę stanowią tak zwane odczyty onyomi - są to oryginalne, choć często zjaponizowane czytania, drugą grupę stanowią odczyty kunyomi, które są tradycyjnymi słowami japońskimi, do których zapisu znaki chińskie zostały zaadaptowane. Pisownia kanji jest regulowana ściśle określonymi zasadami, których przestrzeganie jest podstawą poprawnego i stosunkowo łatwego zapisu tych znaków. Zasady te dotyczą kierunku pisania poszczególnych kresek, oraz kolejności ich pisania.

每	内	長	星	社	谷	元	活	引
妹	南	鳥	晴	弱	国	言	間	羽
万	肉	朝	切	首	黒	原	丸	雲
明	馬	直	雪	秋	今	戸	岩	園
鳴	壳	通	船	週	才	古	顔	遠
毛	買	弟	線	春	細	午	汽	何
門	麦	店	前	書	作	後	記	科
夜	半	点	組	少	算	語	帰	夏
野	番	電	走	場	止	工	弓	家
友	父	刀	多	色	市	公	牛	歌
用	風	冬	太	食	矢	広	魚	画
曜	分	当	体	心	姉	交	京	回
来	聞	東	台	新	思	光	強	会
里	米	答	地	親	紙	考	教	海
理	歩	頭	池	凶	寺	行	近	絵
話	母	同	知	数	自	高	兄	外

Hiragana – Zapożyczone z Chin znaki kanji używane były przez Japończyków na początku do fonetycznego zapisu ich własnego języka. Logiczne znaczenie tych znaków było pomijane. Jednakże takie stosowanie chińskich znaków sprawiało olbrzymie trudności, gdyż do zapisania jednego słowa potrzeba było kilku dość skomplikowanych znaków. Z tego też powodu stopniowo zaczęto stosować uproszczony zapis tych znaków, który w końcowej formie został ukształtowany w epoce Heian (794-1185). Za twórcę tego systemu uważa się buddyjskiego mnicha Kukai (774-835), któremu przypisuje się autorstwo wiersza, w którym po raz pierwszy użyte zostały wszystkie te znaki. Na początku sylabariusz ten nosił nazwę „onna - de”, czyli „kobieca ręka”, ponieważ był głównie stosowany przez kobiety, które nie otrzymywały takiego wykształcenia jak mężczyźni i nie potrafiły pisać skomplikowanych kanji. Z czasem sylabariusz ten wszedł do powszechnego użycia. Hiragana jest obecnie stosowana do zapisywania nie reprezentowanych przez kanji prostych słów japońskich, zmiennych końcówek czasowników i przymiotników, jak również do wyrażania relacji gramatycznych między poszczególnymi słowami zapisywanymi głównie w kanji i katakana.

平仮名 (ひらがな) hiragana

a	あ	安	i	い	以	u	う	宇	e	え	衣	o	お	於
ka	か	加	ki	き	幾	ku	く	久	ke	け	計	ko	こ	己
sa	さ	左	shi	し	之	su	す	寸	se	せ	世	so	そ	曾
ta	た	太	chi	ち	知	tsu	つ	川	te	て	天	to	と	止
na	な	奈	ni	に	仁	nu	ぬ	奴	ne	ね	祢	no	の	乃
ha	は	波	hi	ひ	比	fu	ふ	不	he	へ	部	ho	ほ	保
ma	ま	末	mi	み	美	mu	む	武	me	め	女	mo	も	毛
ya	や	也				yu	ゆ	由				yo	よ	与
ra	ら	良	ri	り	利	ru	る	留	re	れ	礼	ro	ろ	呂
wa	わ	和	wi	ゐ	為				we	ゑ	惠	wo	を	遠
												n	ん	无

Katakana – Za twórcę katakany uważany jest Kibi no Makibi (693-755). System ten został wypracowany jako rodzaj pisma stenograficznego, używanego przez studentów buddyźmu do szybkiego zapisywania w swych podręcznikach wymowy trudnych kanji lub komentarzy do omawianych tekstów. Z tego też powodu na początku katakana była stosowana głównie przez mężczyzn. Użycie katakany w połączeniu z chińskimi znakami kanji jest datowane na IX wiek. W odróżnieniu od łagodnych owalnych znaków hiragany, znaki katakany są bardziej ostre, kanciaste. Znaki te są wynikiem nie uproszczenia całego kanji, jak w przypadku hiragana, lecz ograniczenia danego kanji do jednego z jego elementów. Obecnie katakana używana jest głównie do zapisu zagranicznych nazwisk oraz nazw geograficznych (w przypadkach, gdy nie są one zapisywane w kanji), jak również do zapisu japońskich słów pochodzenia obcojęzycznego. Stosuje się ją także w celu podkreślenia pewnych słów lub wyrażeń w tekście (jako rodzaj tłustego druku lub kursywy), do zapisu wyrazów dźwiękonaśladowczych, oraz pewnych nazw naukowych, jak np. nazw rzadkich okazów flory lub fauny.

片仮名 (カタカナ) katakana

a	ア	阿	i	イ	伊	u	ウ	宇	e	エ	江	o	オ	於
ka	カ	加	ki	キ	幾	ku	ク	久	ke	ケ	介	ko	コ	己
sa	サ	散	shi	シ	之	su	ス	須	se	セ	世	so	ソ	曾
ta	タ	多	chi	チ	千	tsu	ツ	川	te	テ	天	to	ト	止
na	ナ	奈	ni	ニ	二	nu	ヌ	奴	ne	ネ	祢	no	ノ	乃
ha	ハ	八	hi	ヒ	比	fu	フ	不	he	ヘ	部	ho	ホ	保
ma	マ	万	mi	ミ	ミ	mu	ム	牟	me	メ	女	mo	モ	毛
ya	ヤ	也				yu	ユ	由				yo	ヨ	輿
ra	ラ	良	ri	リ	利	ru	ル	流	re	レ	礼	ro	ロ	呂
wa	ワ	和	wi	ヰ	井				we	ヱ	惠	wo	ヲ	乎
												n	ン	无